

Vastaus valtuustoaloitteeseen 3/2022: Jääkenttien ja -ratojen ylläpito vapaaehtoisvoimin

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 12.12.2024 § 87

145/10.03.01.03/2022

Valmistelija	Nuoriso- ja liikuntapäällikkö Päivi Sorvari etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Sivistysjohtaja Ikonen Eeva-Kaisa Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen 3/2022: Jääkenttien ja -ratojen ylläpito vapaaehtoisvoimin ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että valtuusto pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltyinä.
Käsittely	Nuoriso- ja liikuntapäällikkö Päivi Sorvari oli asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.
Päätös	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti.
Tiedoksi	-
Selostus	<p>Kirkkonummen kunnan luistelukenttäverkosto koostuu kahdestakymmenestä (20) luistelukentästä ja kaukalosta. Luistelukenttien ylläpito perustuu sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan 9.6.2021 hyväksymiin liikuntapaikkojen hoitoluokitukseen. Ylläpito toteutetaan tilaajatuottaja-sopimuksella yhdyskuntatekniikan kunnossapitopalveluista, ja ajankohtaiset ylläpitotiedot löytyvät ulkoliikunta.fi-palvelusta.</p> <p>Talviliikunnan olosuhteet Kirkkonummella ovat hyvin säistä riippuvaisia. Joinakin vuosina talvikausi jää lyhyeksi, mikä asettaa haasteita luistelukenttien jäädyttämiselle ja ylläpidolle. Kuntalaisilta saadun palautteen sekä vuonna 2019 tehdyn liikuntapaikkaselvityksen perusteella luistelumahdollisuudet koetaan tärkeiksi lähipalveluiksi erityisesti lapsiperheille, lapsille ja nuorille.</p> <p>Valtuustoaloitteessa pyydettiin selvitystä siitä, miten vapaaehtoistoimijoita voitaisiin hyödyntää luistelukenttien jäädyttämisessä ja ylläpidossa. Lisäksi pyydettiin selvittämään mahdollisuudet matkaluisteluratojen toteuttamiseen Kirkkonummen järvien jäällä vapaaehtoisvoimin sekä arvioimaan keinoja tukea vapaaehtoisia, esimerkiksi koulutuksen tai ostopalvelusopimusten muodossa.</p> <p>Matkaluisteluradan perustamisen edellytykset</p> <p>Matkaluistelu määritellään auratuilla luonnonjäillä sekä jäädytetyillä jääradoilla luisteluksi. Auratuilla jääreiteillä voi luistelemisen lisäksi yleensä muun muassa kävellä, pyöräillä ja potkukelkkailla. Retkiluistelu puolestaan harrastetaan vapailla ja auraamattomilla luonnonjäillä, ja turvavarustus on tarkkaan määritelty eikä jäälle lähdetä koskaan yksin.</p> <p>Matkaluisteluradan perustamispaikka on suunniteltava ja selvitettävä huolella ennakoon. Järven jäälle rakennettavia matkaluisteluratoja on tarkasteltava ennen kaikkea turvallisuuskulmasta, jossa on otettava huomioon muun muassa jään paksuus ja lujuus, veden virtaukset sekä</p>

lämpötilan vaihtelut. Lisäksi tulee arvioida mahdolliset maa-alueiden ja vesistöön liittyvät käyttöluvut, mahdolliset ympäristöluvut kaluston käyttämiseen sekä palvelun saavutettavuus ml. paikoitusalueet. Lisäksi suunnittelussa on otettava kantaa muihin oheispalveluihin, kuten wc-tiloihin ja jätehuoltoon.

Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaan matkaluisteluradan ylläpitäjän on varmistettava palvelun turvallisuus. Tämä sisältää muun muassa jään kantavuuden mittaukset, turvallisuusohjeistuksen sekä reittimerkinnot ja opasteet. Lisäksi sääolosuhteita on seurattava jatkuvasti, ja työntekijöiltä vaaditaan osaamista jään kantavuuden arvioinnista, pelastautumisesta ja jäällä käytettävän kaluston hallinnasta sekä turvallisuusnäkökulmien huomioimisesta. Työt jäällä on pääsääntöisesti tehtävä pareittain työturvallisuuden varmistamiseksi. Tällä hetkellä Kirkkonummen kunnalla ei ole matkaluisteluratojen toteuttamiseen ja ylläpitoon soveltuvaa kalustoa, eikä myöskään nykyinen henkilöstöresurssi mahdollista näihin tehtäviin keskittymistä.

Vapaaehtoistyö luistelukenttien ja matkaluisteluratojen toteuttamisessa

Onnistunut vapaaehtoistoiminta voi edistää yhteisöllisyyttä ja tarjota kuntalaisille mahdollisuuden osallistua oman asuinalueensa kehittämiseen. Luistelukenttien ja -ratojen jäädyttäminen ja ylläpito edellyttää kuitenkin ammatillista osaamista sekä erityistä huolellisuutta työn turvallisuuden osalta.

Työturvallisuuslaki (738/2002) määrittelee työnantajan velvollisuudet siten, että työnantajan on huolehdittava työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tämä tarkoittaa, että työnantajan on ennakoitava ja ehkäistävä työhön liittyvät vaarat, organisoitava turvallinen työympäristö, koulutettava ja ohjeistettava työntekijöitä, valvottava työturvallisuuden toteutumista sekä perehdytettävä ja huolehdittava työntekijöiden hyvinvoinnista. Työnantaja vastaa kokonaisuudessaan siitä, että nämä velvollisuudet täyttyvät. Vaikka vapaaehtoistoiminta ei ole perinteistä palkallista työtä, se ei vapauta kunnan vastuuta vapaaehtoisten työskentelyn turvallisuudesta. On myös huomioitava, että Kirkkonummen kunnalla ei ole tällä hetkellä tarpeeksi henkilöstöresurssia vapaaehtoistoiminnan koordinoimiseen tai vapaaehtoisten kouluttamiseen.

Luistelukenttien sekä matkaluisteluratojen toteuttaminen ja ylläpito on mahdollista kokonaan ulkoistaa siten, että luistelukentän tai -radan ylläpitäjä vastaa kokonaisuudessaan palvelun toteuttamisesta, ylläpidosta sekä käyttö- ja käyttäjäturvallisuudesta kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti. Esimerkiksi Kirkkonummella on tällä hetkellä kaksi luistelukenttää, joiden ylläpidosta ja turvallisuudesta vastaa kokonaan ulkopuolinen toimija maanvuokrasopimukseen pohjautuen.

Yhteenveto

Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011) velvoittaa luistelukenttien ja matkaluisteluratojen ylläpitäjän huolehtimaan palvelun turvallisuudesta. Laki koskee niin yrityksiä, kuntia kuin myös yhdistyksiä sekä vapaaehtoistoimijoita, jotka tarjoavat palveluja muille kuin omille jäsenilleen tai toiminta rinnastetaan elinkeinoksi.

Selvityksen perusteella vapaaehtoistoimijoiden osallistaminen luistelukenttien ja matkaluisteluratojen ylläpitoon on mahdollista tietyin

edellytyksin. Mikäli kunta päättää ulkoistaa ylläpidon vapaaehtoisille tai uusille yhteistyökumppaneille, heille on annettava kokonaisvastuu palvelun toteuttamisesta ja turvallisuudesta, kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti.

Jos kunta aikoo tukea vapaaehtoistoimijoita esimerkiksi yhteistyösopimusten kautta, sen on laadittava selkeät periaatteet toiminnan tukemiseksi. Tämä edellyttää myös riittävän henkilöstöresurssin varaamista sopimusten valmisteluun ja seurantaan sekä vuosittaisten määrärahojen varaamista toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

Kirkkonummen kunnan strategiset investoinnit liikunta- ja virkistysalueisiin suunnitellaan viiden vuoden aikajänteellä. Vuoden 2025 talousarviossa on varattu määräraha tekojään suunnitteluun. Lisäksi vuodelle 2027 on varattu määräraha matkaluistelun mahdollisuuksien selvittämiseen osana Syväjärven uimarannan ympärivuotisen käytön kehittämistä.

On tärkeää, että kunnassa tehdään strategisia valintoja siitä, millaisiin talviliikunnan kehittämistoimenpiteisiin panostetaan, jotta investointien vaikutukset kohdentuvat parhaalla mahdollisella tavalla kuntalaisten liikkumiseen.

Päätöshistoria

Kunnanvaltuusto 31.01.2022 § 10

Markus Myllyniemi ja Vihreä valtuustoryhmä jätti kunnanvaltuuston kokouksessa 31.1.2022 seuraavan aloitteen:

”Talviurheilun ja ulkoliikunnan rooli on korostunut entisestään korona-aikana, kun sisäliikuntapaikat on suljettu rajoitustoimien takia. Jääkentät ovatkin olleet viimeisten vuosien aikana erityisen kovalla käytöllä, ja kuntalaiset ovat antaneet palautetta niiden huonosta kunnosta eri puolilla kuntaamme. Kirkkonummen kunta ylläpitää yhteensä 16:ta jääkenttää ja neljää jääkiekkokaukaloa, joiden jäädyttäminen aloitetaan joko heti, kun se on mahdollista, tai sen jälkeen, kun hoitoluokituksessa priorisoidut kohteet on saatu luistelukelpoiseksi.

Käytännössä virka-ajan asettamien rajoitusten takia jäädytystä ei kuitenkaan aloiteta välittömästi pakkasjakson alettua, vaan alkujäädytys käynnistetään vasta päiviä sen jälkeen, kun se olisi ollut ensimmäistä kertaa mahdollista. Hoitoluokituksessa määriteltyä hoitojäädytystä ei myöskään pystytä toteuttamaan joka päivä, mikä heikentää kenttien kuntoa. Ongelma johtuu resurssien puutteesta ja aiempia leudommista talvista, jonka takia kenttien kannalta paras jäädytysaika on virka-ajan ulkopuolella iltaisin ja öisin.

Monissa Suomen kunnissa ongelma on ratkaistu ottamalla kolmas sektori mukaan jäädytystalkoisiin. Näin tehdään jo nyt Kirkkonummella niillä jääkentillä, joita kunta ei enää ylläpidä. Huolimatta asukkaiden jatkuvista yrityksistä vapaaehtoistoimijoita ei kuitenkaan ole päästetty mukaan jäädyttämään kunnan ylläpitämiä kenttiä, vaikka heidän tarjoamansa työpanos mahdollistaisi sekä kenttien paremman kunnon että avaamisen aikaisemmin.

Vapaaehtoiset toimijat ylläpitävät Kirkkonummella myös useita matkaluisteluratoja järvien jäillä, ja ne ovat äärimmäisen suosittuja

paikallisten asukkaiden ja vierailijoiden keskuudessa. Ratoja aurataan kuitenkin vain satunnaisesti, eikä niiden aukiolo ole varmaa. Esimerkiksi Tuusulanjärvellä vastaavasta jääradasta on tullut matkailunähtävyys, joka palvelee sekä asukkaita, turisteja että alueen yrittäjiä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Kirkkonummen kunnan liikuntatoimi:

- Ryhtyy toimiin vapaaehtoisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten, urheiluseurojen ja rekisteröitymättömien asukasyhteisöjen, ottamiseksi mukaan ylläpito ja -jäädystalkoisiin kaikilla kunnan jääkentillä.
- Selvittää mahdollisuutta avata matkaluisteluratoja Kirkkonummen järvien jäälle, joita ylläpidettäisiin pääasiassa vapaaehtoisvoimin.
- Tutkii mahdollisuutta tukea edellä mainittuja vapaaehtoistahoja muun muassa tarjoamalla heille koulutusta ja rahallista tukea esimerkiksi ostopalvelusopimuksen kautta.

Markus Myllyniemi & Vihreä valtuustoryhmä”

Aloitteen oli Markus Myllyniemen lisäksi allekirjoittaneet seuraavat valtuutetut: Sanni Jäppinen, Saara Huhmarniemi, Ronja Karkinen, Elina Kärkimaa, Maarit Orko, Miisa Jeremejew, Johanna Fleming, Josephine Frimodig, Ville Salminen, Liisa Kosonen, Jerri Kämpe-Hellenius, Katja Ylisiurua, Marjut Frantsi-Lankia ja Anneli Granström.

Päätös

Kunnanvaltuusto toimittaa aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.